نامه به سردبیر

چه عواملی مانع افزایش پوشش واکسیناسیون کووید–۱۹ است؟ (بیان دیدگاه)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۳
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵
[نشر الکترونیک پیش از انتشار- ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۱]
نشریه پایش: ۳۲۳- ۳۲۱ :(۳)۲۱؛ ۱۴۰۱

سردبیر محترم

با وجود پیشرفت‌های به دست آمده در زمینه تشخیص کلینیکی و پاراکلینیکی بیماری کووید-۱۹، هنوز درمان موثری برای این بیماری کشف نشده است و متاسفانه تاکنون میلیون‌ها نفر در جهان بر اثر ابتلا به کووید-۱۹ جان خود را از دست داده‌اند. از آنجا که وضعیت انتشار جهانی بیماری، سلامت عمومی جوامع مختلف را مورد تهدید قرار می‌داد و پیشگیری و کنترل آن نیازمند یک پاسخ هماهنگ بین المللی بود؛ سازمان جهانی بهداشت وضعیت اضطراری بهداشتی بین المللی اعلام کرد. در همین راستا، انجام مراقبت فعال، تشخیص زودهنگام، قرنطینه، جداسازی و مدیریت موارد و رهگیری موارد تماس مورد تاکید قرار گرفت. در حال حاضر چندین واکسن در دنیا تولید و با بازار مصرف عرضه شده است. لذا از آنجا که واکسن‌ها مهمترین ابزار برای پایان دادن به پاندمی کووید-۱۹ و تغییر وضعیت کنونی به حساب می‌آیند در این مقاله به عواملی که مانع افزایش پوشش واکسیناسیون کووید-۱۹ می‌باشد؛ اشاره می‌گردد که تاثیر آن‌ها بر پوشش حداکثری برنامه واکسیناسیون کووید-۱۹، در مطالعات گوناگون به اثبات رسیده است. بنابراین انتظار می‌رود سیاستگذاران حوزه سلامت برای دستیابی به هدف پیشگیری و کنترل شیوع بیماری، نسبت به شناسایی و رفع موانع پیش روی برنامه گسترش واکسیناسیون، اقدام نمایند.

[Downloaded from payeshjournal.ir on 2026-09-04]
[DOR: 20.1001.1.16807626.1401.21.3.5.1]
[DOI: 10.52547/payesh.21.3.321]

پدیده اینفودمی و اطلاعات گمراه کننده: افزایش دسترسی به تلفن همراه با قابلیت اتصال به اینترنت و رسانه‌های اجتماعی، منجر به تولید حجم بالایی از اطلاعات و مسیرهای دسترسی به آن و بالتبع ایجاد پدیده اینفودمی گردیده است [۱]. انتشار حجم گسترده‌ای از اطلاعات درست یا نادرست همزمان با شیوع کووید-۱۹، یافتن منابع موثق و معتبر را برای مردم دشوار نموده است. لذا ضرورت دارد منابع معتبری برای دریافت اطلاعات به جامعه معرفی گردد تا از انتشار اطلاعات گمراه کننده به ویژه از طریق شبکه‌های اجتماعی جلوگیری به عمل آید.

عدم درک خطر: به نظر می‌رسد عدم درک خطر (خطر ابتلا به عفونت، بیماری شدید، مرگ بر اثر ابتلا به بیماری)، یکی از موانع روانشاختی عدم انجام واکسیناسیون شناخته می‌شود. نتایج مطالعه‌ای که در استرالیا انجام شده است، نشان داد که دو دلیل اصلی برای عدم پذیرش واکسن از سوی مردم عبارت بودند از الف) وضعیت به اندازه کافی وخیم نیست ب) من در معرض خطر نیستم [۲]. لذا اطلاع رسانی به مردم جهت شناساندن مزایای واکسیناسیون و مخاطرات و پیامدهای منفی عدم انجام آن، بسیار مهم و حیاتی است.

عدم اعتماد به واکسن: مدیریت پاندمی کووید-۱۹ وابسته به انجام واکسیناسیون با واکسن‌های ایمن و اثربخش و پذیرش این اقدام توسط مردم، می‌باشد. لذا در شرایطی که اعتماد به مسئولان بهداشتی و دانشمندان عرصه علوم پزشکی وجود نداشته باشد و واکسیناسیون یک توطئه فرض شود؛ مردم از پذیرش واکسن سرباز خواهند زد [۳].

فعالیت گروههای ضد واکسن: متاسفانه همواره افراد و یا گروههای با هدف ترغیب مردم و تاثیر بر افکار آنها، اخبار کذبی درباره واکسیناسیون کووید-۱۹ را در سطح جامعه منتشر می‌کنند. این افزایش فعالیت گروه‌های ضد واکسن، سلامت عمومی و دستیابی به ایمنی گله‌ای را هدف قرار داده است. به عنوان مثال طی چند سال اخیر در جوامع غربی، به علت افت پوشش واکسیناسیون MMR، افراد در همه گروه‌های سنی، قربانی بیماری سرخک شده‌اند [۴]. بنابراین اطلاع رسانی به موقع و کافی جهت رفع نگرانی و ترس در سطح جامعه و ایجاد اعتماد عمومی توسط سیاستگذاران سلامت، می‌تواند تلاش گروه‌های ضد واکسن را خنثی و اعتماد مردم را تا حد زیادی، جلب نماید.

ضعف در تدوین و اجرای سیاست و خط مشی: در کنار ایجاد اعتماد عمومی و تلاش برای تولید و عرضه واکسن‌های ایمن و اثربخش و همچنین سیاست ترویج و تبلیغ واکسیناسیون داوطلبانه؛ در نظر گرفتن سیاست واکسیناسیون اجباری برای کووید-۱۹ در شرایطی که بیماری، تهدیدی برای سلامت عمومی به حساب می‌آید و سودمندی واکسیناسیون اجباری، بیشتر از سایر روش‌های جایگزین برای پیشگیری از این بیماری عفونی می‌باشد؛ از نظر اخلاقی، قابل توجیه و ضروری به نظر می‌رسد [۵]. همچنین باید در نظر داشت که پوشش حداکثری برنامه واکسیناسیون مستلزم تامین به موقع واکسن و فراهم نمودن دسترسی راحت برای جمعیت عمومی است.

انتخاب طب مکمل یا جایگزین به جای واکسیناسیون: با وجود اینکه طب مکمل و جایگزین در جای خود ارزشمند و قابل احترام است اما برخی از افراد جامعه اعتقاد دارند که طب مکمل و جایگزین، یک روش طبیعی برای تقویت سیستم ایمنی است و واکسن را یک ماده سمی و تقلبی می‌دانند [۶]. باید در نظر داشت که طی سالیان متمادی گذشته با انجام واکسیناسیون، بیماری‌های عفونی قابل پیشگیری با واکسن به مرحله ریشه‌کنی یا حذف یا کنترل رسیده‌اند؛ لذا تاثیر برنامه واکسیناسیون در کاهش مرگ و میر و ابتلا، غیر قابل انکار می‌باشد. بنابراین ایجاد تردید در بین مردم و ترغیب به عدم تزریق واکسن به عنوان یک چالش همواره مطرح بوده و در شرایط پاندمی کووید-۱۹ نیز به دلیل تلاش برای توسعه و تولید واکسن‌های جدید برای مقابله با این ویروس، تشدید شده است.

با تقدیم احترام

سیدعباس حسینعلی‌پور: گروه آموزش و ارتقاء سلامت، مرکز بهداشت استان، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران
Email: abbas_hosseinalipour@yahoo.com
عابدین ثقفی پور: گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران Email: abed.saghafi@yahoo.com

[Downloaded from payeshjournal.ir on 2026-09-04]
[DOR: 20.1001.1.16807626.1401.21.3.5.1]
[DOI: 10.52547/payesh.21.3.321]

منابع

1. World Health Organization. Understanding the Infodemic and Misinformation in the fight against COVID-19. Available from: https://iris.paho.org/handle/10665.2/52052. Accessed May 14, 2022
2. Seale H, Heywood AE, McLaws ML, et al. Why do I need it? I am not at risk! Public perceptions towards the pandemic (H1N1) 2009 vaccine. BMC Infectious Diseases. 2010;10:99: 1- 9
3. Lindholt MF, Jørgensen F, Bor A, Petersen MB. Public acceptance of COVID-19 vaccines: cross-national evidence on levels and individual-level predictors using observational data. BMJ Open. 2021;11: 1-12
4. Hussain A, Ali S, Ahmed M, Hussain S. The Anti-vaccination Movement: A Regression in Modern Medicine. Cureus. 2018;10: 1-8
5. Savulescu J. Good reasons to vaccinate: mandatory or payment for risk?. J Med Ethics. 2021;47:78-85
6. Attwell K, Ward PR, Meyer SB, Rokkas PJ, Leask J. "Do-it-yourself": Vaccine rejection and complementary and alternative medicine (CAM). Social Science & Medicine. 2018;196:106-114

[Downloaded from payeshjournal.ir on 2026-09-04]
[DOR: 20.1001.1.16807626.1401.21.3.5.1]
[DOI: 10.52547/payesh.21.3.321]